

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " " 2krat, 4 " " " " 3krat. večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Naša delegacija.

V Pešti zdaj državo vojaško organizujejo; to je, vlada tirja 60 milijonov goldinarjev za to, da bi našo armado preustrojila, orožje in vojne potrebščine dopopolnila, državne granice utrdila itd. Vlada ima s svojega stališča morebiti prav. Ako vse prikazni ne motijo, tudi po sklepu francosko-nemškega miru Evrope ne bodo urejala človečanska načela 19. stoletja, ampak vojna moč, krvava sila. Avstrija sredimmed nasprotnimi si evropskimi koristi ležeča tudi kljub Beustovim pomirljivim notam in njegovemu ljubeznjivemu smehu ter čednim kodrčkom pred užesi ne bode se mogla odtegniti splošnemu vojnemu plesu. Za to pa je treba armade, boljše nego so se do zdaj skazale avstrijske. Za armado treba denarja, mnogo denarja in vlada ima svojega stališča prav, ako ga tirja in tirja ga precej na debelo. Delegacije imajo denar dovoliti, vladi v roko stisniti vojni meč.

Magjarska delegacija z denarjem ni varčna, vladi prav dvorljivo dovoljuje, in ima prav. Prvič plača Ogerska samo 30%, med tem ko bo Cislajtanija plačala 70% za skupno vojsko; drugič Magjari dobro previdajo, da se jim nikdar v nobeni državi ne more več tako povoljno goditi nego v razdvojeni Avstriji in toraj lahko odpirajo podložniške možnje, zlasti ker smejo segati v tuje cislajtanske listnice. Imajo še druge razloge za radodarnost, izmed katerih naj túle imenujemo: bližnjo nevarnost lastne dežele in pa magjarsko sovraštvo proti slavenstvu.

Ustavoverneži kažejo ravno nasprotno lice. Kakor so pred francosko-prusko vojsko kričali proti vsacemu novaku, ki ga je vlada poklicala k svojemu regimentu, da bi ga hoditi in vsaj na straži stati in prezentirati naučila, kakor so tedaj toliko naglašali in tirjali avstrijsko neutralnost, da le ne bi bilo mogoče, ka bi Avstrija ljubljani Prusiji vojne štrene, deželgrabne pohotnosti motila, tako tudi zdaj ne hoté dovoliti nobenega sedla, ne hoté na nemški meji trpeti nobene trdnjavnice in tudi za dobro brodovje se ne morejo prav navdušiti. Prav imajo. Sedanja politika nas itak tira v Prusko naročje; čemu torej stvarjati drugo armado, čemu naglagati svojemu narodu davke za politične težnje, ki jih bodo naši Nemci po sedanji politiki itak dosegli — brez previsokih davkov, brez vojske. Slaba Avstrija dela mogočno Nemčijo, in od tamkaj naši ustavo-verneži pričakujejo vse rešitve, vso prihodnost.

Vlada bi imela torej v naši delegaciji težko stanje, dobila bi pač mnogo nezaupnic in malo denarja, ko bi ne bila našla v delegaciji pomoči Tirolcev, Poljakov, Slovencev in nekterih nemških mož, ki služijo vsaki vladi po krivo razumljenem načelu: Kdor je velikanom svojega časa zadoštil, živel je za večne čase. S pomočjo teh elementov bode vlada v naši delegaciji precej obilno žela, dasiravno se jej ne bode vse dalo, kar je tirjala. Ko bi bile težnje avstrijske politike take, kakoršne niso, morali bi mi Tirolcem, Poljakom itd. pritrjevati, ako jih vidimo za vojsko dovoljevati tolike svote. V božjem imenu bi pozabili svojo domačo revščino, pozabili, da se za naše domače potrebe vsak krajcar trikrat obrne, predno se izdá in da se potem še ne izdá na našo korist; in rekli bi: dobro razumljena državna korist tirja od nas novih žrtev, Avstrija nas potrebuje, mi njo, dajmo jej torej, kar zahtevajo sile sedanjega čudnega časa. A Beust itd. tira nemško politiko, moleduje za prusko prijateljstvo, išče zveze z Nemčijo. To politiko smo vsi federalisti strogo obsodili.

Boj med germanstvom in slavenstvom se bliža z urnimi koraki. Ali so pozabili naši Poljaki, Slovenci itd., v katerem taboru bo za tacega slučaja stala armada z Nemčijo zvezane Avstrije, in v katerem taboru bode stala večina avstrijskih narodov — Slaveni? Bavarci so pod zvitim Bismarkovim vodstvom v sedanji vojski največ trpeli, ne le zato, da so Prusi varovali svojo lastno kožo, ampak tudi za to, ker je hotel Bismark na francoskih tleh uničiti tisto bavarsko opozicijo, ki je tirjala samostalno Bavarsko in ni hotela s zvezanimi rokami in zaprtimi očmi pod prusko pikelhavbo. Kar so bili Bavarci v boji proti Francozom, to bi bile avstrijske armade za Nemčijo v borbi germanstva proti slavenstvu. Ali so naši možje v svoji avstrijski poštenosti pomislili na te nasledke?

Med našo in ogersko delegacijo je nekaj razkrižja in prišlo bode do skupnega glasovanja, pri katerem bodo zopet Tirolci, Poljaki itd. vladi pomagali iz zadrege, za to, da jih vlada že naprej prav nevaležno žali. Vladni „Fremdenblatt“ se predrzne pisati: „Ako pride do skupnega glasovanja in ako kakor je pričakovati večino dobodo sklepi ogerske delegacije s pomočjo Poljakov, Tirolcev in drugih tikrajšnjih elementov, bomo obžalovali, da je morala nemška ustavo-verna stranka onemoči pred koalicijo (zvezo) vseh nenemških narodnih elementov, a gledé stvari same bomo tak sklep odobraval — in denar vzeli tudi iz teh rok!! Ko smo to brali nehoté smo se spomnili neke znane domače živali, katero marsikter gospodar tako navadi, da ti tudi hrane ne vzame iz njegovih rok, ako jej pravi: Da je kruh dal — žid! Naj si naši možje to priliko razmislijo, predno gredó glasovat v skupno delegacijo — mi svojih misli ne smemo tiskati.

Šolske stvari.

Iz Šmarja 30. jan. [Izv. dop.]

Začetkom tega leta bi se povsod morala djansko vpeljati nova šolska postava. Zdaj smo že konec januarja, pa homatija je zmirom večja in zmirom bolj se kaže, da šolska postava, kakoršno je sklenil štajerski deželni zbor, je praktično ne mogoča. Že samo §. 45, ki se glasi: Za vsakega otroka, kateri obiskuje javno šolo, se mora šolnina plačati in šolnina znaša od 5 do 20 kr. na teden, je smrtonosen za celo postavo. Kajti če tudi občina ali okrajni zastop prevzame, učitelje iz svoje denarnice plačati, vendar se šolnina ne sme odpraviti, ampak se mora ali iztirjati za vsakega šolarja, ali pa mora občina iz svoje denarnice toliko vlagati v šolski fond, kolikor znaša šolnina vseh otrok. Tiste občine in tisti okr. zastopi, ki so prevzeli plačo učiteljev, misleči, da jim potem ne bo treba pobirati šolnine, so v veliki zmoti, ker postava odločno tirja šolnino. Najbolj pa se more človek čuditi tistim okr. zastopom, katerih načelniki so kot poslanci glasovali za šolnino, postavim g. Konr. Seidl v Mariboru, ki zdaj po nasvetu teh možev sklenejo, da ne bodo pobirali šolnine. Ko je pri 22. seji deželnega zbora 25. okt. 1869 se posvetovalo o šolski postavi je pri §. 45 g. Al. Lenček predložil, naj se odpravi šolnina. Podpirali so ta predlog le slovenski poslanci, vsi nemški in nemškutarski so strastno zagovarjali šolnino in konečno ta sloviti sprejeli. In zdaj na enkrat so proti šolnini in še ka-

žejo, da jim postava, za katero so glasovali ni več v spominu, sicer bi kot ustavoverneži vendar ne prelamali postave s tem, da svojevoljno prezirajo § 45. Kdo je torej bolj poznal ljudsko mnenje in potrebe, ali tisti, ki so zagovarjali šolnino, ali slovenski poslanci, ki so nasvetovali, jo odpraviti?

Da se izvrši ta §., je poslal deželni odbor štirski vsem občinam ukaz od 31. decembra 1870, v katerem ukaže občinskim predstojništvom:

1. Da naznanjajo mesto, kjer se bo šolnina plačala občinskim predstojnikom ali njih poverjenikom.
2. Da se to razglašuje v občini.
3. Vsak, kdor ima plačati šolnino, dobi posebno knjižico, v kateri je zapisano ime plačitelja, šolarja, šole, koliko in kedaj se je plačalo.
4. Konec vsakega meseca, se vplačane šolnine oddajo okrajnemu šolskemu fondu in pa predloži imenik tistih, ki so šolnino na dolgu.
5. Ko bi šolnina se plačala iz občinske denarnice, treba se dogovoriti z okr. šolskim svetom o načinu in času oddaje denarjev v okr. šolski fond.

Zraven teh ukazov še stavi dež. odbor nektare vprašanja, zaradi katerih se morajo koj sklicati občinski odbori, da odločijo:

- a) Ali hočejo prevzeti na občinsko denarnico, da bi iz nje plačali vso šolnino ali le odločen del?
- b) Ali hočejo sicer pobirati šolnino, a v šolski fond plačati le svoto, ki bi se kazala po 3 letnem računu kot poprekna svota? (§ 50 šolske postave).
- c) Ali hočejo šolnino pobirati vsak teden ali le vsak mesec?
- d) koliko se ima postaviti v občinski proračun za leto 1871, da se šolnina za oproščene šolarje plača?
- e) koliko se ima postaviti v občinske denarnice proračun za leto 1871, da se iz občinske denarnice kupijo za siromašne šolarje knjige in druge za poduk potrebne reči?

Iz tega ukaza se vidi, da je dež. odboru mar, da se popolnoma vpelje nova postava, posebno tudi § 45 zaradi šolnine. Šolnina se mora torej od vsakega otroka plačati, le to je občinam na prosto voljo dano, da vso ali odločen del šolnine iz občinske denarnice plačajo ali pa vso pobirajo. Nadloga ostane ena in ista; koliko šolnina na leto znaša, toliko mora občina skupaj spraviti. Pa naj bi že bilo, ko bi znesek, ki ga občina čez plačo svojega učitelja skupaj spravi, ostal občini, da ga sama porabi n. pr. za popravlanje ali zidanje šole itd. Pa tudi to se ne sme zgoditi. Ves pobrani denar gre v prvi vrsti v okrajni šolski fond, in iz tega, kar bi ostalo po izplačanju učiteljev, v deželni šolski fond. In to se nam zdi največja krivica pri tej postavi, da bi občina imela neizmerne stroške za vzdržanje šole, popravljati ali na novo zidati bi vendar vse sama morala, če bi tudi vsako leto na sto in sto gold. čez plačo svojega učitelja v šolski fond plačala. § 57 namreč reče, da okrajno šolsko svetovalstvo sme z dovoljenjem dež. šolskega sveta, občinsko šolsko svetov. pa z dovoljenjem okrajn. šolsk. svetovalstva imetek šolskega fonda porabiti za zidanje šol, ta denar pa se mora v letnih obrokih šolskemu fondu povrniti in do tega časa od njega navadne obresti plačati.

Ta ukaz dež. odbora je došel vsim občinam. Ker je dotični sklep občinskih odborov silno važen in ker bi želeli bilo, da bi občine koliko mogoče v enem

smislu delale, naznanjam tu, kaj se je o tem sklenilo v našem okraju.

Vsled povabila našega okr. načelnika g. dr. Vošnjaka zbrali so se 30. januarja vsi župani šmarškega okraja in predstojniki občinskih šolskih svetovalstev v Šmarji in so se dogovorili, v občinskih odborih to-le sklepati:

1. Občinski predstojniki so pripravljene občinam naznanjati, da se mora šolnina, kakor je za vsako šolo odločena, vsaj vsak mesec plačati, sami pa se ne morejo spuščati v pobiranje šolnine, in ko bi se jim to siloma naložilo, raji vsi odstopijo od svojega mesta, preden se udajo takemu ukazu.

2. Občinske denarnice niso zmožne prevzeti plačo šolnine niti vso niti odločen del;

3. V proračun za leto 1871 se zdaj, ko že teče leto in ko so % občinske priklade že naznanjeni c. k. davkarji, ne more nobena svota več umestiti, ker so občine z naloženo priklado komaj v stanu poravnati navadne občinske stroške.

4. Bodo vse občine našega okraja poslale prošnjo do deželnega zbora, da se naj

a) šolnina odpravi. Učitelji naj dobivajo svojo plačo iz občinske denarnice, če občinski odbor to privoli, sicer pa jih mora plačati okrajni zastop, nikakor pa ne dežela. Učiteljem se naj plača le vsakih 10 let povikša.

b) Otroci naj šolo obiskujejo le od 6. do 12. leta, potem pa naj hodijo skozi dve leti v nedeljsko šolo, ki naj bo v četrtek popoldne in v nedeljo, v kateri se nadaljuje poduk ljudske šole, posebno glede gospodarskih vednosti. Učitelji morajo brez posebne plače v nedeljski šoli podučevati.

Te sklepe bodo storili vsi občinski odbori šmarškega okraja. Občinska šolska svetovalstva pa bodo tudi naznanjala okr. glavarstvu, da ne morejo vse te pisarije, ki se od njih zaradi šolnine tirjajo, prevzeti, sicer tudi raji vsi odstopijo od svojega mesta.

Ta pot se nam zdi pravilna, da se šolska postava po željah ljudstva prenaredi.

Dopisi.

—r.— **Iz Ljubljane** 30. januarja. [Izv. dop.] (Konec.) Podporno društvo daje popolno varnost, dokaz temu je, da sta podporno delavsko društvo za bolne in onemogle in društvo katoliških pomagačev vse svoje premoženje pri njem založila, kjer tudi više namreč $4\frac{1}{2}\%$ obresti dobivata, med tem ko hranilnica le 4% daje.

Listek.

O turških Slavenih.

(Iz „izvestij geografskega društva na Dunaji“ l. 1870.)

Iz izvestij geografskega društva smo v sledečih vrsticah posneli, kolikor in kar se slavenskih krajev v Turčiji tiče; sploh je nemška geografska literatura najnovejšega časa vsa napolnjena popisov teh slavenskih krajev. Vzhod — in vzhodno-slavenko vprašanje — je zapadni Evropi najzanimivejše vprašanje; odtod se razumeva čisto izredna pozornost zapadne Evrope, posebno nemškega sveta na vzhodno Evropo in na bližnjo Azijo.

Ena izmed vseh zdaj geografski najbolj obdelovanih dežel je Turška. Sem so posebno z one dobe, kar se meni železna cesta od Donave do graškega morja zgraditi, oči vseh imenitnejših nemških geografov obrnene; geologi, topografi, inženirji in špekulanti vsake vrste prepotavajo evropsko Turčijo. Da je pri mnogih teh popotnikov bolj „vzhodno vprašanje“, kakor pa geografija in geognozija potovanja kriva, to se iz različnih popisov jasno vidi. Zato hočem nekoliko izvestij o evropski Turčiji tu podati.

Da je ta dežela pri vsej tako hvalisani „civilizaciji“ (prav za prav divjačnosti) še zemlja tako slabo znana, to nam svedoči n. pr. popis dr. Hochstet-

Mestjan Regali se strinja z mislimi gosp. Horaka in upa, da bo duhovščina delala tudi v tem oziru v korist naroda. Pa tudi voditelji stranke naj začno. Že več let je čez 2000 gl. za Vodnikov spomenik v hranilnici, ta denar naj se založi v podporno društvo, kjer nosi boljše obresti in obrtniku pomaga. Posojilo na hišo ali posestvo dobiti pri hranilnici je pravi križev pot, prizadene mnogo stroškov in je tako kakor bi vbogajme prosil. Predlog, da se denar za Vodnikov spomenik založi v podporno društvo, se odobri kakor tudi predlog dr. Koste. Gledé tretje točke: „O prihodnjih volitvah mestnega odbora“ predlaga dr. Bleiweis, da se preide na dnevni red, kajti volitve še niso razpisane in bo v kratkem zopet seja Slovenije. Se odobri. O prihodnjih volitvah občinskih zastopov (županstev) po deželi govori dr. Costa. Govornik poudarja važnost te nove naprave, po kateri se bo število dosedanjih 300 občin znižalo na 113, tako da bo najmanjša štela 1200, največa pa 16.000 prebivalcev. Po ustanovitvi občin se bo samouprava razširila, delokrog bo večji, za Slovenijo je tedaj jako važno, da se volijo ne le sposobni ampak tudi narodni možje. Naj se tedaj odbor pooblasti, da se izda poseben oklic na prebivalce Kranjskega, v katerem se podučé, ka se volijo le narodni in značajni možje. Se potrdi. Konečno predlaga dr. Bleiweis da se vrlim zagovornikom pravice in resnice v Rauchovi pravdi namreč dr. Mrazoviču, Miškatiču in Vončini izrazi sočutje društva. Predlog se odobri živio- in slavaklici ter brzojavno odpošlje. Zaradi poznega časa se potem seja sklene.

—r.— **Iz Ljubljane** 31. januarja. [Izv. dop.] Okoravno prepuščam šolstvo svojemu izvrstnemu kolegi, čigar članki sploh dopadajo, moram vendar omeniti prav veliko napako. Tiče se „notranje šole“ pri ljubljanskih nunah, kjer se slovenščina ne le ne uči, ampak kjer je učenkam celo strogo prepovedano slovenski govoriti. Imel sem priliko to pozvedeti od večih že odrasčenih deklet, ki obiskujejo omenjeno šolo. Zoper to prepoved moramo odločno protestirati, ker s tem, da se deklinam prepove pogovor v materinem jeziku se menda le namerjava slovenski jezik zaničevati, kar pa se menda ne strinja z namenom katerih si bodi, najmanj pa ljubljanskih nun. Vsakako se mora v notranji šoli vpeljati slovenski jezik, kajti več kot dve tretjini notranjih učenk so rojene Slovenke. Tudi s stariši notranjih učenk sem govoril in so se grenko pritoževali, da se njih hčerke nič slovenski ne podučujejo. Mislim, da častitljive sestre uršulinskega reda ne čutijo v sebi naloga trositi blaženo nemško kulturo ter upamo, da se ta neprilichnost

terja, ki na nekem mestu piše: „Samo kdor je to deželo prepotoval in med potovanjem vse različne zemljekaze turških krajev poskusil, more vérovati, da so v Evropi še velike in pri tem gosto obljudjene krajine, ktere so do zdaj skoro toliko znane, kolikor notranjost Afrike in Avstrije (Izv. I. str. 19).

Da bi se to poznavanje sosedne nam in toliko važne dežele turške pospeševalo, sestavljal se je po navetu podpredsednika „geografskega društva na Dunaji“, g. J. A. barona Helferta posebni odsek „orientalskega komiteta“ za opazovanje „ilirskega triogelnika“ in za „poznavanja tamošnjih dežel in narodov, njih razmer in njih stanja“. Ta odsek se je res tudi osnoval (nov. meseca 1869) in šteje med drugimi osebami znanega Ami Bouéja, prof. Lorenca Kanitzja in istega Helferta med svojimi udi. Na prvo se je poskrbelo za dopisujoče ude, ki so po večini cesarski konzuli na Turškem; med temi dopisniki je eden, ako se ne motim, Slovenec: dr. Valenta v Belgradu. Po zagotavljenji „komiteta“ so dopisniki jako marljivi, in nadejati se je, — pravi izvestje — obilnih razjasnenj o rečenih krajinah. (Glej o vsem tem izvest. II. str. 71—74).

Tudi mi z veseljem pozdravljamo to početje, nekaj s znanstvenega ozira, ker je, kakor izvestje pravi: „Turčija dežela, ktera je do zdaj v zemljekazih najslabša izmed vseh evropskih dežel“ (Izv. II. 89), in drugič, ker se za naše jugoslavenske brate tudi — ne-

odpravi, zlasti če v izgled navajamo protestantsko šolo, kjer se slovenščina vendar le uči, če tudi v priprosti obliki ne obligatnega predmeta.

Politični razgled.

Pretekli teden ministerske krize ni mogel niti naprej niti nazaj pomakniti. Graf Potocki je bil res na cesarski dvor v Pešto poklican, a zastoj si dnevni novinarji glave ubijajo, zakaj je moral sedanji ministerski predsednik pred cesarja. Eni trdé, da je šel zaradi delegacij tje, kar ni verjetno, drugi zopet prorokujejo, da bode vendar le še Potocki ostal ministerski predsednik in sestavil nov kabinet. To ne moti drugih, da ne bi pripovedovali o Giskrinem, in tretjih da ne bi poročali o Herbstovem ustupu itd. v pisani vrsti, tako da ga kmalu ne bode imena, ki bi že ne bilo stalo na kandidatni listi, samo na ljubljanskega Kalteneggerja so takrat trdovratno pozabili. Nekaj pa se bode vendar moralo v kratkem zgoditi, kajti delegacije so končane; ne bode dolgo da se državni zbor zopet snide in do tje se bode moralo vsakako odločiti, kdo bo vlado zastopal pred tem navideznim ljudskim zastopništvom. V sedanjem provizoriji sedanje ministerstvo nikakor ne more več pred državni zbor in bi menda tudi ne hotelo.

Avstrijska delegacija je v torek vendar enkrat dokončala vojni proračun z vsemi njegovimi pritisklinami. Večidel so se sprejeli nasveti finančnega odbora, ki je vladne tirjatve nekoliko znižal, a vendar je dobila vlada še zmerom denarja dovolj dovoljenega in ljudstva več upanja do novih davkov, nego jim more to biti ljubo. Beust je večkrat govoril a imel je nesrečno stanje. Na eno stran miroljubno politiko, na drugo pak je le podpiral vojnega ministra, ki tirja mnogo denarja in mnogo vojakov. Ker si ogerska in cislajtanska delegacija v mnogih zadevah niste enih misli, bode se začelo najprvo dopisavanje med obema zdornicama, in ako s pismi ne pridejo do nobenih sklepov, sestanite se obé v en zbor in bodete skupno glasovali o enem vprašanji. Kaj si vlada od tega glasovanja obeta, o tem govorimo na odličnejem mestu.

Iz Francoskega so zadnji telegrami prinesli prav čudne vesti. Znano je, da je vlada za narodno obrambo v Parizu 29. januarja vladnemu oddelku v Bordeaux odvzela vse vladarske pravice. In vendar zdaj beremo, da je Gambetta še 31. januarja izdal navdušeno proklamacijo, v kateri ostro graja postopanje pariške vlade, v kateri imenuje skleneno pomirje „kaznjivo

koliko interesiramo, gotovo ne menj, nego gg. Lorenz, Steinhauser, Helfert itd. —

Turška nima skoro nič cest; trgovci in potniki se ne morejo tedaj vozov posluževati, ampak konj, v najnovejšem času hočejo celo velblude uvesti, katerih so nedavno že nekaj v Prizren na sejem prignali. (Izv. II. 95.)

Potniki, ki so Hercegovino prepotovali, pripovedujejo o nagrobnih kamelih in staroslavenskih napisih. Takih nadgrobnikov je neki jako mnogo najti, kar kaže, da so ti kraji nekdanj mnogo bolj obljudjeni bili, nego pod „blagoslovom turškega kopita“. Glej o takih izv. III. 100—102.

Posebno zanimiva so nam pojasnila o slavenskih prebivalteljih turških krajin. O teh je, kakor je o svojem času v slovenskih listih že razglašeno bilo, v Petermannov geogr. časopis (XII. zv. l. 1869) naš rojak prof., sedaj ravnatelj Franjo Bradaška na tenko in obširno pisal. O tem spisu se nahaja v Izv. III. str. 139 sledeči sód: „Profesor Bradaška je navdušen Slaven ali on ne skuša resnici na škodo statističnih podanih (dat) Slavenom v prid kaziti ter jim kakovo takovšno važnost pripisovati, ktera jim se ne bi spodobovala. Kjer on omenja številke, tam on popravlja Šafařika in druge česke pisatelje, in navadno takó, da je število Srbov in Bolgarov tem pisalcem nasproti umanjšal. — Bradaška sodi število vseh prebivalteljev evropske Turčije okoli 16. milijonov glav. Izmed teh je $8\frac{1}{2}$ miliona Slavenov; drugi so različnih narodnosti:

lahkomiselnost. Gambetta se na dalje pritožuje, da je vladni oddelek v Bordeaux prekasno zvedel o dogodajih v Parizu in Versailles, da je zastoj čakal na prihod vladnega zastopnika iz Pariza, in da mora oddelek zdaj na svojo roko delati, ker je država v veliki nevarnosti. Gambetta sedanje pomirje le v faktično priznava in pozivlje Francoze, naj se za dobe pomirja pridno urijo in vadijo, da bodo potem Nemce pregnali iz domovinskih tal. Nadalje nam prinašajo telegrami dvoje dekretov, podpisanih od vseh udov vladnega oddelka v Bordeaux, ktera zaukažujeta, da se imajo 8. t. m. na vsem Francoskem vršiti volitve za ljudsko zastopništvo. Od vsake volitve je potem dekretu izključeno 10 oseb, ki so od leta 1789 na Francoskem vladale, 20 nekdanjih ministrov in 30 nekdanjih uradnih kandidatov. Videti je iz vsega, da bordoški vladni oddelek do tistega dne, ko je te okolice izdal in volitve razpisal, še ni ničesa vedel, da mu je pariška vlada odtegnila vsako vladno pooblaščenje. Pariška vlada bode Gambettino proklamacije in druge volitvene dekrete uničila, a vendar ostanejo ta pisma zaradi tega zanimljiva, ker kažejo, kakovšno je mišljenje v Bordeaux in po mnogih drugih krajih v deželi.

O mirovni pogojih se razglasa jako različne govorice — ki pa tudi vse niso nego prazne govorice, kajti J. Favre in Bismark sta se dogovorila, da za zdaj molčita o pogojih. Eni trdijo, da vprašanje zaradi trdnjave Metz dela največ ovir; šlezke in druge novine vedó, da bo morala Francozka plačati 10.000 milijonov frankov vojne odškodnine. Vendar menda pogoji ne bodo tako trdi, to vsaj sodimo iz tega, ker se je pariška vlada zavezala, da jih hoče zagovarjati pred ljudskim zastopom francoskem. Sicer pa druge mirovne priprave napredujejo in vse novine brez izjeme Francozom svetujejo, naj se vredno udajo v žalostni položaj.

2. februarja se je med generalom Clinchant in generalom Herzogom sklenila konvencija, vsled ktere se bo vsa prva francoska armada z orožjem in pratežjem nazaj umaknila na švicarska tla. Prestopanje se je začelo 2. t. m. Pričakujejo vsega vkup 80.000 mož, ki se bodo razorožili in internirali. Razdelili jih bodo po kantonih Bern, Freiburg in Genf. Prestopajo pri Verrières in Yougue.

Rumunski knez si ne upa več vladati. Zmage Bratianove stranke in misel, da se s sedanjo preliberalno ustavo v „divji“ Rumuniji ne da vladati, vzbudila mu je sklep, da zapusti vladanje in pobegne iz dežele. Vlade so imele neki že dosti opraviti, da knez Karl svojega sklepa že ni izvršil. 3. februarja na Dunaj došli privatni telegrami so trdili, da vlade res niso nič opravile in da je knez Karl že zapustil rumunsko deželo.

Tartarji, Čerkesi, Škipetarji, Vlasi i. t. d. — samih Turkov (Osmanlijev ni mnogo nad o den miljon. Potem ko je Bradiškine tožbe o nasilstvu fanaristov (grških popov) omenil, nadaljuje časopis: „Zagrebski profesor (B.) je odvažen nasprotnik Grkov, in njegov spis znamenjuje, kako se borita na ilirskem poluotoku slavenska avtonomija in grška centralizacija, nasproti kterima ruska diplomacija svojo dvojezično ulogo igra“ (str. 140.) Srbo-Hrvatov turških s srbsko knježevino in Črnogoro vred ceni g. Bradaška okoli 2¹/₂ miliona. Iz teh dat zaključuje poročevalec o Bradaškinem spisu, da ona velika politika, ktero dosega južni Slaveni v Turčiji, nima nikakove resnične podlage (str. 140).

Mi pa mislimo, da 8¹/₂ milijona enoplemenih ljudi ima pravico do samostojnega in poštenega življenja, in upamo za trdno, da bode oni beraški milijon Turkov preje s poluotoka izginil nego 8¹/₂ milijona Slavenov tako krepkih in obdarovanih, kakoršni so Srbi in Bolgarje! Železnice, nove ceste in večje dotikanje z izobraženejšimi sosednimi Slaveni bode Turčijo — to je čisto prirodno — predramilo in Slovane osvobodilo.

Imeniten zaključek je omenjeni „orientalski komitet“ storil določivši, da se v vseh svojih spisih, ki se južnih zadev tičejo, imajo imena ljudi, mest, krajev i. t. d. po srbsko-hrvatski azbukici in pisavi (gajici) pisati. Zaključeno je to bilo v seji 10 febr. l. leta na Kanitzev predlog (Gl. Izv. IV. 162). In kako se pri nas slov. imena pišejo?!

Ministerske krize so zdaj na dnevnem redu. Angleška krizira, Cislajtauija nikdar ne pride iz ministerske otročje postelje in na Ogerskem iščejo ministre rotranjih zadev, za tem sledé Grška, Rumunska itd.

V diplomatskih krogih si pripovedujejo, da Bismark snuje neko kombinacijo, po kateri bi bilo mogoče Francoze odškodovati za odtrgano jim Lotringijo in Elzacija. Po Bismarkovih naklepih naj bi se belgijski kralj volil za francoskega cesarja in tako bi se Francoska povekšala za vso Belgijo. Verjetno ali neverjetno, mogoče je pri sedanjem nemoralnem stanju naše evropske diplomacije tudi to.

Razne stvari.

* (Telovadna podružnica v Planini) napravi v društvenih sobah pri g. F. Kovšču dne 5. svečana 1871 veliko besedo na spomin Valentina Vodnika z govori, godbo, tombolo in plesom. Igrala bode rudarska godba iz Idrije. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina za gospode 1 gld. a. v.

* (Izjava na dopis iz Metlike) v „Slov. Nar.“, št. 1 t. l. Iz prispelih nam verodostojnih pojasnil vidimo, da je samo nepravilno postopanje od strani čitalnice krivo, da odbor občine metliške obljubljene dvorane čitalnici prepustil ni. Na naročito zahtevanje mestnega župana g. Hesa izjavljamo, da on imenovani sklep mestnega zastopa odobrava, ne pa pobija, kakor se nam je krivo javilo. Gledé na narodnost omenjenega odbora opazujemo z veseljem, da se po obč. sklepu od 20. aprila 1870 v metliškem obč. uradu slovenski zdaj že splošno uraduje, kar ni le častno za imenovani odbor, ampak je tudi posnemanja vredno za druge mestne zastope. Vredn.

P. (Gambetta) je te dni v Lille-u rekel, da veliko sedanje nesreče so krive tudi francoske železnice, kterim je tir tako širok kakor nemškimi, tako da se Nemci sè svojimi vagoni povsod po Francoskem lahko vozijo. Pristavil je, da bo treba francoske železnice preurediti ter si sistemo ruskih železnic v izglede vzeti, kterim je tir tako širok, da jih nobena tuja država sè svojimi vozovi ne more rabiti. Ves svet je kričal na Ruse, ko so na ta način zidali svoje železnice, češ, da hočejo kulturi pot zapreti, a zdaj se vidi, da so vendar prav imeli ti barbarje!

* (Slovensko uradovanje.) Občinski odbor šmarski je v seji 27. januarja enoglasno sklenil, da je uradni jezik šmarske občine slovenski. Po novi volitvi je izvoljen za občinskega predstojnika g. J. Anderluh, za svetovalce gg: Fr. Skaza, K. Jagodič, A. Slatinšek in dr. J. Vošnjak. Vsi izvoljeni so tudi odborniki „Naprēja“. 30. jan. v Šmarji zbrani občinski predstojniki

Največi del turških Srbo Hrvatov spada v tako imenovani „Bosna Vilajet“, ktero geografično ime je tudi administrativno ter vso zemljo od naše Granice začeni do Črnogore in Albanije, in z druge strani od Dalmacije do Srbije obsega (Gl. Izv. IV 163). V vseh teh krajinah prevagujejo Srbo-Hrvatí orientalskega obreda po številu prebivalstva. Sploh pa se nahajajo v teh zemljah trije „narodi“, prav za prav le stranke: Mohamedanci, Katolíki in „Grki“ (Srbo-Hrvatí). Najbolj vredjeni so katolíci, ktere izvrstno vodi jih duhovstvo (Gl. ibi. st. 164); izpovedovalci greško-orientalske vére imajo najmenj organizacije, ker so pupi skoro popolnoma neuki (najbrž zato, ker manjka semenišč) (ibi 165). Turški med njimi nikdo ne zna razve turških uradnikov; ipak so vse šole državne — turške. (Gl. str. 165). Hujši kakor pravi Turki so po skušnjah vseh opazovalcev — renegati („poturice“), posebno plemstvo, ktero se za dobrote od Sultanov prejete nadrajo po divjaško in „nepopisljivo“ maščuje ter Turkom vedno bolj pot gladi in vladanje olajšuje. (Gl. str. 166). Kar se sme prava sreča za človeštvo imenovati, to je propad turškega in domačega plemstva, kteremu so vse privilegije počeni od l. 1864 vzete, in ki je zdaj v popolno siromaščino zapadlo. „S tem propadom se bosensko-turška sijajnost in svetlost svojemu koncu približuje (Gl. Izv. IV 167).

celega šmarskega okraja so sklenili, da bodo odslej vsi le v slovenskem jeziku uradovali.

* (Po čem je dualizem?) To smo zvedeli tudi od kar izhaja v Sisku „Südslav. Zeitung.“ V obljubljeni deželi ogerskega kraljestva nimajo novine koleka (štempelna). Preden se torej omenjeni list iz naše pošte spusti, mu pritisnejo kolek po 1 kr. Toraj moramo mi, ki takraj Litave v tuji državi, kakor jo Magjari zovejo, bivamo, na leto, če list vsak dan izhaja, 3 gld. za njo več plačevati, kakor oni onkraj Litave. Ali ni to „poštena pogodba“ med Oggersko in nami takraj Litave?

* (Deželna šola za slepe.) Ministerstvo uka in bogačastja je naročilo obravnavo, da bi se napravila za Kranjsko, Goriško in Primorsko posebna šola za slepe. Vsled tega je deželni odbor sklenil, obrniti se do deželne vlade, da se po političnih gosposkah na tanko poizve število slepih cele kranjske dežele in koliko jih je te starosti, ki še niso šolskemu poduku odrastli. V tej zadevi se je obrnil deželni odbor kranjski tudi na deželne odbore v Gorici, Trstu in Poreču.

* (Družba sv. Mohorja v Celovcu) je imela 21. januarja obdarovavno sejo, v kateri so se razsodila darila za poslano rokopise, kterih se je poslalo družbi 43. Za I. darilo je prišlo 6 obširnih spisov, za II. darilo 25 izvornih povesti in za III. 12 krajših podučnih sestavkov raznega zapopadka. Izmed obširnih rokopisov je dobil darilo 150 gld. gosp. Ferdo Kočvar za spis „Kupčija in denar“. Enako važen in izvrsten spis je bil tudi „Nauk o gospodinstvu“, kterega je spisal dr. Janko Srnc, in zato hoče družba prositi pisatelja, da ga ji prepusti, da ga izda, ker je zelo podučiven za naše gospodinje in zato silo potreben. Upamo, da bode pisatelj ustregel želji družbe, in da na ta način še letos pride ta poduk med naše gospodinje. Tudi spis „Umni živinorejec“ bode družba popravila in v kratkem spravila med ljudstvo. Enoglasno so tudi bile obdarovane te-le povesti: „Rešilna moč maternih naukov“ in „Spomin prvega sv. obhajila“, spisal g. Umek. „V veri tolažba, v neveri obup“ spisal g. A. Jeglič, in povest v stihih. „Bog pri meni“, zložil Fr. Cimperman. Dalje se bode tiskal zgodovinski spis: „Napoleon I. na Ruskem.“ Krajši podučni sestavki prejeli so darilo po 25 gld. „O ljudski šoli“, spisal g. Ivan Tavčar osmošolec v Ljubljani, in dva Umekova spisa: „Pogled na skrivnosti v stvarstvo“ in „Človeško oko in uho pa svet, kako ga vidimo in slišimo“, „Beseda našim kmetom“, spisal M. L. in zanimiva narodopisna črtica: Običaji in navade na Ruskem“, spisal Franjo Marešič se bosta tudi porabila, ako g. pisatelja dovolita. Prisojena darila se bodo izplačala na Vodnikov dan. Udje te vse hvale vredne družbe bodo tedaj spet to leto dobili obilno podučljivih in lepih knjig, in sicer samo za 1 gold. Želeti je zato, da bi jih spet mnogo pristopilo.

* (G. deželni poslanec Kosar) se je preselil v Maribor kamor, je kakor znano poklican kot korar.

* (Jean Debravz) chevalier de Saldapenna, vrednik francoskega časnika „Memorial diplomatique“ je 24. januarja v Parizu umrl. Navajamo to vest zbog tega, ker je bil rajni po rodu Slovenec iz Kranjskega.

Listnica vredništva.

G. F. Zakrajšek v Gorici. Potrjujemo Vam, da za naš list niste še ničesa pisali razen listka „G. raztresenec v stiski“, torej tudi ne dopisa o učiteljih goriškega pripravnišča. Naj pri tej priliki izrekamo, da nam je jako žal, ako se je gospodom krivica godila in da bi bili radi prostor odmerili popravku. Sploh naj občinstvo naše stanje razume: mi ne moremo nikomur videti v srce, ako se nam krivo poroča, dela se tudi nam krivica, ki vedno želimo služiti le resnici, pravici in poštenosti.

Dunajska borska 3. februara.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 fl 80 kr.
1860 drž. posojilo	94 „ 25 „
Akcije narod. banke	7 „ 25 „
Kreditne akcije	253 „ 90 „
Enotni drž. dolg v srebru	67 „ 60 „
London	123 „ 25 „
Srebro	121 „ 25 „
Napol.	9 „ 95 „

Maksimilijan Robič daje vsem prijateljem in znancem tužno naznanilo, da je gospod

Martin Lukman,

podučitelj v Ormuži,

dne 30. januarja ob 1. uri po polnoči, po dolgi in hudi bolezni v 32. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Slovesen pogreb je 31. januarja popoldne ob 3. uri.

Bodi mu zemljica lahka!

Raspisana služba.

V okraji slovenjegraškem je raspisana služba izprašanega živinskega zdravnika

z letno plačo 300 f. Prosilci za to službo, ki morajo biti zmožni slovenskega ali katerega drugega slavenskega

jezika, naj svoje prošnje s potrebnimi spričevali vred do 21. februarja t. l. izročé podpisanemu okrajnemu odboru.

Ker daleč okolo ni nobenega izprašanega živinskega zdravnika, sme si tak obetati izdatno privatno prakso.

Okrajni odbor slovenjegraški,
1. februarja 1871. (2)

Prosimo pozor!

Že mnogo let skušen najboljši pripomoček za kašelj, hripavost in suha usta pri govorjenji, je gumi s sladkorjem. Iz tega narejene gumi-bonbone, škatljico za 20 kr. prodaja (2)

F. Kolletnig v Mariboru.

T. Rochel & Comp. v Gradcu.

Ig. Hilzer

**zvonar v dunajskem Novem-
mestu**

(Wiener-Neustadt.)

se priporoča p. n. občinstvu po Slovenskem s čisto vbranimi zvonovi in pripadnimi izdelki.

Kaki so njegovi zvonovi, naj se blagovoljno razvidi iz naslednjega popisa iz „Zgodnje Danice“, ktere je priobčila o zvonovih, ktere je on vtil za Kamnogorico in ki se tako-le glasi: „Ta krepkost v glasu, zlasti pri velikem zvonu, ki tehta malo nad 28 dunajskih centov, se redko kje nahaja. Kako bodo še le brenčali, ko se po besedah gosp. Podratitovskega malo izližejo! So pa tudi ravno tako vgodno in čisto soglasno vbrani. Imeti smo hotli sicer temeljni soglas iz cis, to je glasove: cis, eis, gis. Ali g. Ign. Hilzer je to reč napravil še bolje po svojem, ter nam pošlje v prijetno spreminjo ušesu, da sliši kaj drugega, kot navadno drugej, triglas iz vštirčnega d soglasa (akorda) sestavljeni na podlagi trojinke, to je, glasove: cis, e, g. V versto tekoči zvonovi te glasove še mnogo dopadljivše nam godejo, kot se slišijo po glasoviru. Dve mali trojinki ena pri drugi vtisnete soglasju, zlasti pri zvonovih, značaj nekaj ginljivo milega, ki je v sredi med okroglo terdobo in žalostno mehko, kar vtiska sercu čudno zmés veselih in žalostnih čutil, vendar pa tako, da čutila nasprotna v dolgi borbi ne ostanejo, tem več hitro tisto premaga, v katerem se sercé že samo po svojih veselih ali žalostnih okolišinah hoče gibati.

Če zunanjo podobo zvonov ogledamo, najdemo vse vltito brez najmanjše luknjice in spoke, vse bogato in krasotno okinčeno, celo urna kladva zavoljo pomanjkanja gladkega lica morajo vdarjati na arabeske. Krona vse lepote na njih pa so dopadljivo obraženi in lično izdelani jarmi iz vltitega železa, ki je po nekaj zeleno barvano, nekaj bronzirano. Ti jarmi se smejo imenovati pač napredek v umetnosti sedanjega časa. Kakor lepi, tako so tudi koristni. Železni jarmi niso le v ničemur nepridniši od lesenih, temveč imajo mnogo prednost. Kdo ti ima zadosti suh les, če tudi trdi, da ga ima, ki bi se čez kaj časa nič ne usušil, kar škoduje zvonu v korenini, da se omaja, premakne in na eno stran bije? Železen jarem pa zagotovi stanovitnost prve naprave za ves čas zvonove starosti. In, če se hoče čez kaj let zvonu dati nov kembeljnov navdár, zamoreta to delo dva navadna tesarja v malo časa s tem dovršiti, da zvon za pol palca vzdigneta, šestero vijakov ali šravbov v jarmu malo odterdita, zvon kolikor je treba, zasučeta in vijake zopet pritrtdita. Vse drugo ostane na miru. Ročice železnega jarma sežejo globoko doli blizo do srede zvonovega trupla in izidejo se v zobatih kolesih, ki tečejo se vjemaje v zobato železno plošo. Zvon se tako v teku preziblje le čez sredo in se ne meče po celi dolgotosti svojega trupla, kakor po stari napravi. — To pa ima zopet dve posebni koristi. Tek zvona v krilu manj prostora potrebuje, kakor n. pr. palica, če jo blizo pri sredi držé v roki ziblješ, pri dnu manj široko maha, kakor če jo držiš pri vrhu. Brez te prihranitve prostora bi nikakor ne bili mogli tolike velikosti zvonov v naš ozki zvonik spraviti. Ker se zavoljo daljših jarmovih ročic vsa teža, ki je v jarmu v železnem in zgornjem delu zvona, nad tečajem nosi, pa tudi ta teža že sama gnavno moč pospešuje takó, da ena sama roka brez trpljenja zamore gospodovati z našim večjim zvonom, kakor je treba. Res, da stanejo železni jarmi po 10 gl. na cent zvonove teže, tedaj pri 51 centih treh zvonov skupaj na 510 gl.; če se pa pomisli, da se s tem tudi plačajo kembeljnovi in vse drugo, kar k zvonovom gré, in da je ta naprava enkrat za zmiraj, cena ni prenapeta. Vožnina do Ljubljane dela tudi obilnih stroškov; pa g. Hilzer zamore zvonove iz svoje v duhu tehniških prednost vravnane zvonarne po toliko nižej cení dajati, da smo železnici vkljub še kakih 400—500 gl. na boljem. Ob kratkem rečeno: gosp. Hilzer je vse skozi umetnik in mož.

(3)

Na tisoče ljudi

ima zahvaliti svoje lepe lase edinemu, najzanesljivejšemu in najboljemu

pripomočku za lasno rast

(haarwuchsmittel).

Ni je stvari, ki bi lase na glavi bolj branila in v rasteuji podpirala,

kakor po vsem svetu tako znana in sloveča, od mediciničnih avtoritét preskušena, z najsijajnejšimi in čudovitimi vspehi kronana, od Nj. c. kr. apostolskega veličastva cesarja Franza Jožeta I. avstrijskega,

kralja ogerskega in českega itd. z izključljivo c. kr. privilegijo za ves obseg c. kr. avstrijskih držav in vseh ogerskih kronovin s patentom 18. novembra 1865, št. 15.810, 1892 odlikovana

Resedina pomada za kravžljanje

(Reseda-Kräusel-Pomade),

pri ktere redni rabi se celo najbolj gola mesta na glavi popolnoma z lasmi obrastejo, sivi in rudeči lasje dobe temnejšo barvo; ona lasna tla čudovito okrepeča, popolnoma in v malih dneh odpravi vsakojak oprhljanje in luskinanja, za vselej in v kratkem ustavi izpadauje las, daje lasom naravno svetlobo, lasje dobijo

valovito podobo,

in jih brani, da v pozno starost ne osive.

Zarad svoje jako prijetne vonjave in krasne zunanje oblike je poleg vsega kinč najfineji toaletni mizi.

Cena ene steklice s podukom (v 7 jezikih) 1 gl. 50 kr., s poštnim pošiljanjem 1 gl. 60 kr. a. v

Prodajalci dobé dostojne odstopke.

Fabrika in glavna centralna razpošiljavna zaloga za drobno in debelo pri

Karlu Polt-u

parfumeur-ju in lastniku večih c. kr. privilegij na Dunaji, Hernals, Annagasse 15, v lastni hiši, kamor naj se pošiljajo vsa pismena naročila, in kjer se naročila iz provinc za poslan gotov denar ali proti poštnemu povzetju najhitreje izvršujejo. (7)

Glavne zaloge so edino pri gospodih:

Viktor Grablowitz, lekarju „zum Mohren“ v Gradcu, Murvorstadtplatz;
na dalje pri

Eduardu Mahru, dišavarskemu kupcu v Ljubljani, trgovcu z nirberškim blagom v Beljaku
in A. Hudelist v Celovcu.

NB. Kakor pri vsakem izvrstnem fabrikatu, poskušajo se tudi pri tem že ponarejanja in pačenja; torej prosimo, naj se kupci obračajo le na gori omenjene zaloge in naj pravo Resedino pomado za kravžljanje od Karla Polta na Dunaji izrčno zahtevajo, kakor naj tudi pazijo na gori tiskane marke.